

VASÁRNAP

A
 „Tolnamegyei Közlöny“
 MELLÉKLETE.

1891. Nov. 22.

Császka György, kalocsai érsek.

Haynald bíboros helyét Császka György, eddig szepesi püspökkel töltötte be ő felsége. Örömmel fogadta e kinevezést is az egész ország, mert Császka nemcsak kiváló tehetség, de nemes lélek, szeretetreméltó egyéniség.

Császka György 1826-ban született Nyitra-Szerdahelyen. A theológiát a bécsi Pázmáneumban végezte s 1850-ben szentelték föl pappá. Kezdetben a tanári pályán működött, de 1864-ben a primási iroda igazgatójává nevezték ki Szci-tovszky idejében s megmaradt ez állásában Simor alatt is, még mikor Simor esztergomi kanonokká nevezte ki, akkor is.

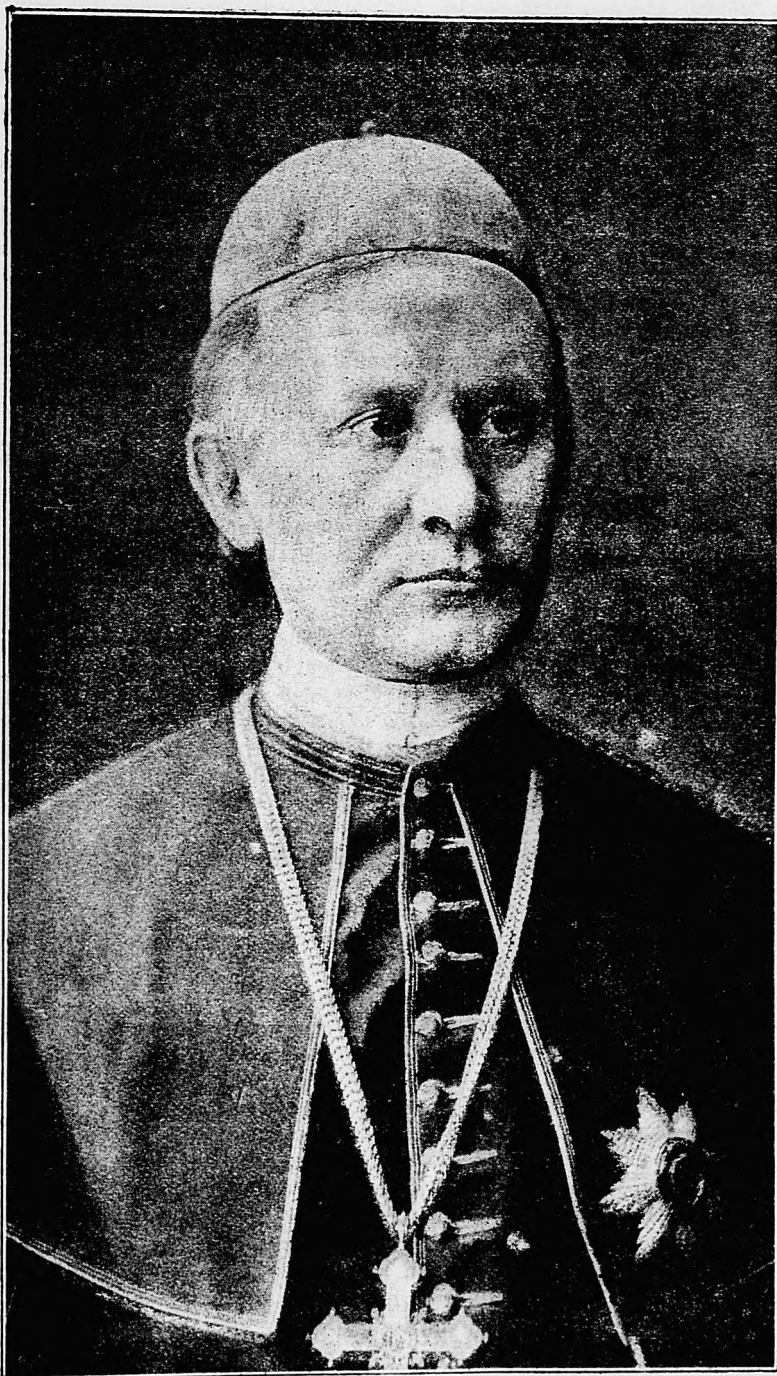
1874-ben nevezték ki szepesi püspökké s igazi apostola lett egyházme-gyégjének.

Most utódjává lett Haynaldnak, a kinek utódja volt a hercegprimási irodaigazgatói állásában is.

*

Császka Györgyről, az új kalocsai érsekről a következő jellemrajzot olvassuk H o c k János könyvében:

Ő már nem rokonszenves, — több annál: kedves és szeretetreméltó. Nemcsak hogy jóindulatu, hanem maga a megtest-sült szeretet, mely keresztül tör és átsugárzik egész lényén; s szelid fénybe vonja nemes alakját.

CSASZKA GYÖRGY, kalocsai érsek.

Nincs olyan emberi nyomor, a mely iránt az ő szive nem fogékony a szeretet találékonyságával lesi az alkalmat, hogy jót tehessen szenvedő embertársával. S e jótéteményeinek értékét százszorosan emeli az, hogy mindenki tudja róla, hogy szívesen adja azt, a mit ad.

Őt kötelezed le, ha jót tehet veled, s szívében csak az az utógondolat marad hátra, nem-e okozott fájdalmat neked, midőn segélyét felajánlotta?

Szeliden és enyhén firkózik fájdalmadhoz, mint a sebre hulló napsugár, hogy gyógyithassa azt. Szeretete gyöngéd és termékeny, mint az üdítő harmat hullása, mely titkon végezi munkáját, hogy langyos csöppjeivel felüldithesse a hervadt leveleket.

Egy született filantrop a kinek nemcsak hajlama, hanem tehetsége is van ahhoz, hogy embertársainak arczáról letörölje a fájó könyeket.

Csak egyszer volt alkalmam beszélni vele, de modorának szerény gyöngédsége, szeretettől túlárado finomsága az első pillanatban elárulta, hogy érző szive nem izom-csomó, hanem tiszta színarany!

Ő nem úgy ereszkedik le, hanem magához emel.

Mint az ezüst érczéből a hang, úgy cseng ki lágy szavaiból érzelmeinek a tisztasága. Az ő szelid arca egy csiszolt tükörlap, mely visszaveri

gondolatainak fényét, eszméinek ragyogását.

S ha szólni kezd, egész szívével beszél. Szeretetének melegét, jóságának összes illatát leheli bele szavaiba, s az ember szívéből csaknem önkénytelen tör fel a vágy: „Oh te szelid ember, áldj meg engem is áldó kezeiddel!”

*

Ha a művészetnek szivnemesítő hatását tagadásba venné valaki, én Császka és Bubits példájára utalnék. — Műízlésük és kifejtett műérzékük mellett ők a legnemesebb szívű emberek.

Az ő életük igazolja, hogy a művészi hajlam a szép és a jó érzetének összhangja a szívből!

Császka rajongó művészbarát.

Az országos iparmúzeum jötevői között a legelső helyen áll. Évenként tetemes összeget bocsát ez intézet rendelkezésére, a melyből a szakférfiak szabadon vásárolnak be. Nem egykötő-zépkori egyházi öltöny hirdeti az ő nevét, a melynek stilszerű mintázata a püspök kifejtett műízlésére vall.

Egy festőt állandóan foglalkoztat, a kivel egyházmegyéjének régi képeit restauráltatja. E mellett a hazai szobrászatnak is kiváló meczenása.

Jellemző, hogy a primást jubileuma alkalmával csupa albumokkal és feliratokkal özönlötték el, s az ajándékok között szorosan vett műalkotás csak három volt:

Az egyik a főváros pasztoráléja; a másik szülővárosának nagy emlékéremje, — s a harmadik a primás érc mellszobra, melyet Strobl Császka megbízásából készített.

Ha a primás, valamely sikerült műtárgyat készített, az Császkanak rövid idő múlva megvan. Csakhogy ő Budapesten Link István ötvösnél rendeli meg, a kit Ipolyi halála után felkarolt, s csaknem állandóan foglalkoztat.

Ezzel az ötvössel készíttette azt a másfél méter magas színezüst szentségtartót is, melylyel a pápát aranymiséje alkalmával meglepte, s a kiállításán az első kitüntetést nyerte el.

Ha valaki a szepesi püspök műízlését akarja megismerni, tekintse meg az épülőfélben levő szepes-váraljai dómot, mely a felvidéken a legstilszerűbb egyházi épület, s méltán vetekedik a kassai székesegyház szépségeivel.

Maga a püspöki rezidencia berendezése, parkirozása elárulja a püspök művészi hajlamait. Folyosói könyvekkel, régi fametszetek és könyvatos képek műbecsű példányaival vannak elárasztva.

Császka 64 éves, de jól konzervált, viruló egészséggel, erőteljes ember. Arcvonásai gyöngédek és finomak, modora kedves és behizelgő, fellépése diszkrét és előkelő.

Meglátszik rajta, hogy sokat forgolódott a primási udvarban.

Már Sczitovszky idejében a primás

iroda igazgatója volt. Simor nemcsak megerősítette ezen állásában, hanem még akkor is meghagyta abban, midőn 1870-ben esztergomi kanonokká nevezték ki.

Hogy mennyi gonddal jár az iroda-igazgatóság terhes teendője, azt csak azok tudják méltányolni, a kik valaha egy püspöki irattárban megfordultak. Minden okmány megfordul a kezén, a melyet a roppant egyházmegye papjai az aulába intéznek. Számadások, kérvények, jelentések, dispencziók s ezer ügyes-bajos folyamodások. Az iroda-igazgató e mellett végezi a primás magánlevelezéseit, összeköttetésben áll Rómával és a többi egyházmegyékkel, felterjesztéseket intéz a kormányhoz s felel a tucatszámra érkező kérésekre.

Nem csoda, hogy a legjózanabb eszű ember is belezavarodik, s a sok tenni való között annyira elkábul a feje, hogy egyes dolgokban föltűnő szórakozottságot árul el.

Kiváltképp megviseli ez a munka az olyan Császka-féle embereket, a kiknek még eszméik és gondolataik is vannak.

A szepesi püspök szórakozottságáról is több adomásra dolgot beszélnek el rég igazgató korából.

Egyszer azzal bizta meg egyidejűleg a primás, hogy gratuláljon nevében X-megye főispánjának a legujabb kinevezetéséhez, — s ha elvégezte köszönje meg az apáczafelelőnek, a primás részére küldött süteményeket.

Császka rögtön asztalhoz ült s megírta a leveleket. Csakhogy az a baj történt, hogy a főispánnak hálálkodott a süteményekért, az apácza fejedelem-asszonyának pedig szerencsét kívánt főispáni kinevezetéséhez.

Shokása volt a primásnak, hogy ha útra kelt, még a legbensőbb személyzete sem tudott semmit az előkészületekről.

Sokszor álmából verték föl az iroda-igazgatót, hogy tessék kocsira ülni, mert a hercegprimás már készen várja.

Császka úgy segített magán, hogy kézi böröndje mindig becsomagolva feküdt szobája sarkában s éjjel-nappal utra készen állott.

Egyszer a primás hintáját igazíttatta s megparancsolta, hogy ha a bognártól haza vonják, jelentsék be neki, mert meg akarja vizsgálni a hintót.

Császka éppen a primás szobájában időzött mikor az inas bejelentette, hogy a kocsi az udvarban áll.

E szavakra szótlanul kifordul a szobából, veszi a kezításkáját s kényelmesen elhelyezkedik a kocsiba.

Mikor a primás lejött megvizsgálni a kocsit s kinyitatta az üvegajtót, ott látta nyújtózni Császka, a ki szórakozottságában azt sem vette észre, hogy a hintó üres rúdja a kocsiszínek van befelé fordítva.

*

1874-ben nevezték ki szepesi püs-

pökké s pár évre rá valóságos belső titkos tanácsossá.

A felvidéken igazi nemzeti missziót teljesít. Nem csak alapítója, hanem lelkes vezére a tót közmívelődési egyesületnek.

Szoros barátság fűzte Csákyhoz a kultuszminiszterhez, a ki mint szepesi főispán, hazánk felső vidéken együtt szolgálta Császkaival a magyarosítás nemzeti érdekeit. Az egyházi és a világi főhatóság kölcsönös támogatása tette lehetővé csak, hogy Szepes megye mintaszerű adminisztrációjában a helyi érdekek igényein kívül nagy nemzeti szempontok is kellő kielégítést nyertek.

A bizalomnak és a személyes barátságának oly szoros kapcsa kötötte őket össze, hogy fontos dolgokban kölcsönösen kikérték egymás tanácsát.

*

Hivei lelkesülnek érette. Papjai pedig nemcsak főpásztorukat, de a legszeretettelőbb atyát tisztelik benne.

S Császka ezt valóban megérdemli. Szívének jósága, emelkedett eszméinek idealizmusa mindig meg fogja őt övni attól, hogy valaha köznapivá legyen. A kinek lelkébe az Isten a művészet ihletét öntötte, az az élet, semmiféle viszonyaiban sem lehet többé kisszerű. Ő az eszmények piadesztálján áll, pedig igaza van a francia bölcsnek, La victoire est toujours á l'ideal!

Állogálva...

Állogálva mentén
A folyam partjának:
Néztem hullámaikat
Mint tovább futának.

Virágot is láték
A mint kaczerkódva:
Bele nézett mélyen
A futó habokba.

És a habok rája
Sötét kék szemökkel
Kacsingattak: híván,
Hogy menjen velök el.

És a virág nézte
Addig nézte őket:
A míg el nem fogta
Egy vágy, egy ígézet.

S égő szenvedéllyel
Csak úgy hamarjába:
Beleveté magát
A habok karjába.

És ott ringott vigan
A hab közepébe;
Mig egyszer lankadtan
Alámerült végre.

... Siető nagy folyam
Te vagy, te az élet:
A partról fennállva
Nézhetni csak téged.

Mert aki alászáll
Habod özönébe:
Ugy jár mint a virág...
Korai lesz vége!

Firnstall Károly.

A c s ő d.

I r t a : D i a b o l o.

Ebben az esztendőben nagyon sok szerencsétlenség ért. Egymásután három hitelszövetkezeti igazgatónak voltam levelezője. Üzletünk mind a háromszor börtönnel zárult. Szerencsémre néhány száz levélbélyeg maradt zsebemben, a mit a klienseink válasza küldtek, azokkal mulattam magamat, — s nem ölt meg az unalom a fogházban. Rövid fogságaimat eltöltve — korlátolt elmém tekintetbe vételével csak egy-egy hétre zártak el mind a háromszor, — újabb üzleten törtem fejemet. A banküzlet — szomorú tapasztalataim nyomán, nem vezethetett már célra; egyéb üzletek tönve, — ügyvéd, hírlapíró, festő teménytelen sok van. Mitevő legyek? Unalmamban a három fiamat készítettem elő a tornaversenyre. Kettőnek kitérőt a keze egy napon. Pedig már előleget is vettem fel a pályadíjukra. Újra fel kellett vennem, ezuttal már a jövő esztendei díjra. Dupla vagy semmi, gondolám, hiszen jövőre úgy lehet már Amerikában leszek én is. Az eszmelánczolat törvényénél fogva arra gondoltam, hogy egy kivándorlás ellen irányuló szövetkezetet alapítok. De mivel a szövetkezetnek működési tere éppen a kivándorlási ügynökökével egybe esik, s mivel az életemet nem biztosíthattam valami érdemes összegre, fel kellett ezzel is hagyni. Újra üzlet nélkül bolyongtam a főváros utcáin. A keresési és vácsi-uton kószálva többször megállítottak azok az óriási betűk, melyek egy-egy virágzó üzlet pezsgő életéről adnak hírt a járó-keelő közönségnek. Istenem, — gondolám, ha én is ilyen két méteres betűkkel hirdethetném magamat.

Kopott nyakkendő helyet ujat veendő, betértem egy kis üzletbe. A bejárat három méter magas volt: ebből másfél méter az ajtónak jutott, másfél méter a betűknek maradt, melyek annyit mondtak csak: „Nyakkendő gyár“. Meghatottsággal vettem le a kalapomat.

— Was kann ich dienen? — kérdi a főnök ur udvariasan.

Visszacaptam a kalapomat a fejemre, s elfelejtve a nyakkendőt, kirohantam.

A gyáros alighanem a mentőkért telefonált, mert kis vártatra hallottam magam mögött a csengetyűjüket. Ijedtemben ismét egy állítólagos nyakkendő gyárba menekültem.

A főnök megint németül szólított meg. De már ekkor ráívtam, hogy ha azt akarja az ur, hogy megvegyem a nyakkendőjét, tanuljon meg magyarul.

Otthagytam azt is. Az meg rendőr után kiabált. Rendőrök és mentők üztek jó darabig, míg végre a Harisbázárban sikerült eltűnnöm előlük.

Fáradtan értem haza. De meg volt a haszna üldöztetésemnek. Elhatároztam, hogy „Magyarosító intézetet ala-

pitok.“ Sikerült is pár nap alatt három társat szerezni az üzlet és intézet megalapításához. Szervezkedtünk. De ez soká tartott; mert hármunknak két hetet vett igénybe, míg adatokat szereztünk a németül beszélő-kereskedők számáról amnyian vannak. A szám azonban nem ijesztett meg bennünket, sőt fokozta erélyünket. A kivitel felett azonban összevesztünk. Egyik azt akarta, hogy míg a főnököt mi tanítjuk, addig helyébe kurátort állítunk, ép úgy a segédek helyébe is; a másik elégségesnek tartotta az egyszerű megintést, ez utóbbi esetben leszünk államilag segélyezett intézet; a harmadik azt akarta, hogy járjunk házról-házra órákat adni az illetőknek.

Mind bliktri! Bizony, majd még dolgozunk is. Nem e'ég ha működünk. Spekuláció ez az üzlet. Önök nem értenek engem! Jó, mindjárt megmagyarázok mindent, csak a pénzüket adják ide.

Az egyik azt mondta, hogy neki előbb egy szállító hivatallal kell szerződnie, hogy ócska vasát átadhassa Schlick-gyárának; akkor adhat pénzt, — második hajlandó volt egy rövid lejáratu váltót zsirálni, — a harmadik azt mondta, hogy megpróbálja talán a jövendőbeli apósa ad a menyasszonya hozományából előre.

Egy magam voltam tökepenzes százötven forinttal; ezt is a kis lutrin nyertem: megtettem a legutóbbi hétből annak a három napnak a kalendáriumi számát, a 10, 13 és 16-ot, a mikorra virradóra a feleségem semmiféle számot nem álmodott. Hála feleségemnek, nyertem. Társaímnak meghagytam, hogy mindaddig, míg a szükséges pénzt le nem tudják tenni, felém se nézzenek, szóba sem állok velük.

Magam maradtam. Szomoruan tapasztaltam, hogy jeles három társam csak a nyereségből osztozkodott volna szívesen.

De tulajdonképen kitől szedtük volna a nyereséget. Ez csak most jutott eszembe. Hát maguktól a kereskedőktől. Ezzel az ötlettel rohantam a kiadóhivatalokba, s három lap apró hirdetésében kibublikáltam, hogy ügyes címfestők nagyszerű hirdetésekre pályázhatnak. Ajánlatok „Óriás betű“ czímen a kiadóhivatalba intézendők. Az egyik betűszámra mérte, a másik méter számra (a festett vonalak után), a harmadik kilogramm szerint (az elhasznált festék után). Utána számítottam; s miután a szövegen változtatni nem lehetett, s mivel óriás betűt is lehet vékony szárból összeállítani, legjobban jöttem ki azzal a piktorral, a ki kiló számra mérte a munkáját. Magamhoz rendeltettem tehát.

Vörös nadrágban volt, óriás ecset volt a botja, a mivel belépte előtt czipőjét is megtörülgethette, és tudtomra adta, hogy már a hirdetés olvasása alkalmával ama kellemes sejtelem fogta

el, hogy ajánlatával meg fog engem hódítani.

— Szép, szép, de én olyan betűket szeretnék, a mikből száz nyom egy kilogrammot és messziről látható legyen. — A helyet jelölje ki ön, ebben szakértő.

— A közp. pályaudvar homlokzatára, ha tetszik — a Hatvani-utcából olvasható lesz; a czitadella homlokzatára, az meg már Rákos-Csabáról, — a vasuti szerencsétlenek ezentul az eget nem bögönek, hanem hirdetésnek fogják nézni.

Megalkudtunk. A szöveg a következő volt: „Cs. és k. kizár. szab. nagy magyarosító intézet kereskedők, iparosok részére. Hihetetlen olcsó közvetítés. Ötezer ügynök. Összeköttetés az országos statisztikai hivatallal. Három hó alatt gyökeresen magyarosít Puppenreiter Izidor, Sip-utca 119.“ Ezt kellett neki a főváros mindegyik kerületében a legkimagaslóbb pontokon két mésteres betűkkel kifesteni.

Én addig, míg a munka folyt nem mentem az illető pontokra. — Egész hévvel gondoltam arra a meglepetésre és boldogságra, a mi engem ér, ha majd olvasom e világra szóló-reklámot.

Az én piktorom remekelt. Olvastam az újságból, hogy a budapesti kereskedő világ léghajó kirándulást rendez. — észint testületileg kivonul a központba és városligetbe, a budaiak Margitszigetre, mert egy czimfestő olyan óriási hirdetést fest, hogy azt csak messziről lehet elolvasni.

Örömprepesve futottam a kijelölt pontokhoz. Igaz volt. Öt kirándulást tettem, — s holtra fáradva, de tulboldogan tértem vissza lakásomra, messziről olvasva üzletem hírét.

S üzletem valóban virágzásnak indult. Már hazatértemkor egy levél várt reám, melybe egy ismert fűszeres ötforintot mellékel, — azzal a megjegyzéssel, hogy tévedésből német anyanyelvet irt a népszámláló lapba . . . nehogy félreértés támadjon, stb.

Hiszen ez nagyszerű dolog. Ha ez így megy, minden bí nélkül megélek. Ugy is történt. Két hónapig mindennap kaptam ötforintot, néha tízet is; és meggazdagodási ábrándjaim valósulni kezdtek, mikor a piktor beállított számlájával.

Minden festés tíz forint. — Husz kilogramm festék huszonöt forint, állások készítése száz forint, öt engedély öt háziurtól kétszázötven forint: összesen négyszázhuszonöt forint. Összes eddigi bevételtem ráment a festésre, — még a piktornak váltót is kellett adnom a hátralékról.

Bosszankodva mentem ki megnézni, hogy azok a hirdetések voltaképen megérnek-e ilyen rengeteg pénzt?

Az első pontnál nézek-nézek, — a hirdetés nincs sehol, ellenben egy-két emeletes ház az én kedves reklámom

előtt. Ep így a második és ötödiknél is. Mindannyit magányosan álló ház oldalára festette az a gonosz piktor, s mindenütt elébe építettek egy-egy házat.

A mentők vittek a Rókus'ba ajultan. Harmadnapra a hivatalos közlönyben

A nevelőnő.

Irta: Illés József.

(Vége.)

VII.

Nagy ügygyel bajjal bár, de mégis csak kikeczebicizélt valahogy a tanácsos

ilyen fürdőzésnek nyomába jár, jobban ütött ki, mintsem gondolá. Egyszeriben megfogant lelkében a szilárd elhatározás is, hogy a legközelebbi találkozás alkalmával megvallja komoly szándékát és annak idején nőül veszi a szép Kalaminkát. Kétséget sem szenvedett

A muzsikus.

jött a hira, hogy Puppenreiter Sámuel magyarosító intézete csődbe jutott.

Irgalmazatok németül beszélő kereskedő társaim, — ingyen közvetitek kiigazításokat a statisztikai hivatalnál; nem kérek egyebet, csak egy levélbélyeget a válaszra, megélek én abból is.

ur a vízből, a hová akarátán kívül csöppent. Nem lévén módjában száraz ruhát váltani, csurom vizesen, dideregve, fázva igyekezett a város felé.

Ámde utközben meghányva vetve a mai kirándulást, oda lyukadott ki, hogy leszámítva egy kis meghűlést, mely az

előtte, hogy a nevelőnő két kézzel kap majd a nagy rang és méltóság után, melyhez a tanácsos révén jut.

Öreg este lett, mire Bumberdó a legrózsásabb hangulatban lakásához ért. A kapunál ösztönszerűleg befordulva, majd hogy bele nem botlott egy ácsorgó

udvari futárba, ki arany pecsétet tartott feléje és szóval is sürgette, hogy a méltóságos ur legyen kegyes azonnal ő felsége színe elé járulni.

Ennyi volt körülbelül a levél tartalma is, melyet Bumberdó a bejáratnak füg-

tőprengett magában, miután a futár hajlongás közben eltávozott.

— Ily későn, ily szokatlan órában: Miféle fontos ügy lehet az, melyre nem ér rá még egy éjjelre való halasztás sem! Talán Bimbó rugott ki a hámból?

vólna árulnia azt is, hogy tisztében hanyagul járt el, mert aludt.

Nagyokat lépett fel és alá és azután újból foltatá:

— Hogy én mit kerestem ott? —
Én istenem, mint tanácsos csak van

A flótás.

gő lámpa fénye mellett mohón végig olvasott és azután olyanformán bámult a futárra, mint a ki nem tudja hányadán van.

— Vajjon mit akarhat a király? Így

Nem valószínű! Vagy tán a nevelőnő járult volna panasszal a felség elé, a miért a herceget néhány percze a magam részére lefoglaltam? Még valószínűtlenebb! Hisz akkor el kellett

nemi jussom hébe-korba utána járni egy keveset és ellenőrizni a királyfi neveltetését, kiváltképp ha a nevelőnél oly könnyen áll az alvás. Nem, nem lehet! Kalaminkáról fel sem tételezhetem

azt az oktalanságot, hogy vádoljon ott, a hol szükségképpen elő kell hogy kerüljenek a komám uram lopott lovai is! — Valóban kíváncsi vagyok! Megyek, és ha a szép Kalaminkára nézve mégis csalódnék, majd tőlem telhetőleg igyekszem tisztára mosni a kezeimet.

Szórakozottságában ruhát se váltott és lueskosan, mint a hogy a vízből kikerült, lépett a király elfogadó termébe.

VIII.

A királynak is fogytán lehetett a türelme.

— Végre valahára! Csak hogy itt van! Türelmetlenül vártam! De mit látok? Ön feltűnően sápadt, kedves Bumberdó és didereg, mintha láza volna! Ugy látszik, bőrig ázott. Esik?

— Igen felség — válaszolt Bumberdó zavartan — esik, nagyon esik.

— Furcsa! — szölt a király kitekintve a nehéz selyem függöny mögül — én felhőt se látok és a csillagok versenyt ragyognak az ég boltozatján. Ön zavart! Hiába igyekszik palástolni, én látom, a mit látok!

— Őszintén megvallva, felség, egy kissé kihozott a rendes kerékvágásból az idéző parancs ily szokatlan órában...

— Igen, igen! Az idő szokatlan, de a mi megesett, az is már már szokatlanná vált. Képzelve csak kedves Bumberdó, fiam ismét a régi tempót folytatja. Ma délután — mint a hogy véletlenül tudomásra jutott — faképnél hagyta a nevelőnőt, és csak nagy ügygyel-bajjal volt megkerithető. Nem feltűnő jelenség ez?

— Feltűnőnek elég feltűnő, — szölt Bumberdó kerülve a király tekintetét.

— Hogy is ne volna feltűnő kedves Bumberdó! És én fiamkihágását másképp meg sem tudom magyarázni, mint hogy a nevelőnő megszegte a tilalmat. Más szóval férfi van úgy látszik ebben a dologban, a ki Kalaminka figyelmét eltereli hivatásától és szerelmeteskedésével zavarja.

— Nem gondolnám felség. Publikáltuk annak idején a parancsot, hogy a nevelőnőt...

— Igen igen! És én még is szentül meg vagyok győződve, hogy parancsomat megszegte valaki. Tudnom kell — folytatá a király neki hevülve, ki az a botor bűnös a ki nyugalmam ellen tör!

— Az — ilyen csekélység — szölt Bumberdó megszeppenve — talán nem is érdemes arra, hogy nagyobb zajt üssünk.

— Ha önnek csekélység, nekem nem az! És királyi szavamra fogadom, hogy karóba huzatom azt a vakmerőt ha nyomára bukkanok. A mi pedig a nevelőnőt illeti...

— Azt hiszem, hogy ártatlan — jegyzé meg Bumberdó.

— Ártatlan? Oh vajha az volna! Eh ha bűnös, büntetésre méltó. Én kegyetlen leszek irányába Bumberdó, ha csakugyan esorbát ejtett a fogadalmon.

Bünteteskép férjhez adom, a legrutabb férfihoz, akit valaha életemben láttam. Önnek adom feleségül, Bumberdó.

— Köszönöm felség a kegyelmet, de én valószínűnek tartom, hogy...

— Én is! Figyelmem meglazult valamelyest az utóbbi időben és így elég alkalma lehetett visszaélni bizalmammal! Oh Bumberdó tört döfött ez a leány a szívembe! Mert tudja meg, hogy szerettem és szándékom volt magamhoz emelni őt a trónra, nevelőnő helyett anyát kívántam adni gyermekem mellé és királynét a hazának.

Bumberdó tisztán úgy érezte magát e kijelentés után, mint a kit a guta környékeztet.

— Vége mindennek! — folytatá kis vártatva a király. Szerelmem helyett gyűlöletet táplálok irányába és annak dobom oda, a ki a kezem ügyébe akad.

Bumberdó kockáztatott még egy megjegyzést:

— Meg lehet, hogy felséged tévesen értesült és...

— Lehet! Oh ha szabad volna reménylenem? — szölt a király sugárzó arczeval. E bizonytalanság kínos és marja a szívemet. De még is!... Kalaminka az öné Bumberdó! Intézkedtem, hogy az esketési szertartásnál, melyet még az éjjel kívánok megtartani, ol-tárban, papban szükség ne legyen. Jerünk!

Bumberdó sápadtan és ingatag léptekkel követte a királyt folyosókon és termeken végig.

IX.

Visszafojtott lélekzettel előbb a király azután a tanácsos lopódzott be Bimbó hálószobájába, fürkésző pillantást vetve jobbra balra a homályban. A palota minden zig-zugában lobogó fényhez szokott szem előtt csak alig alig bontakozott ki egy-egy tárgy a maga mivoltában.

Először is Bimbó magasravetett ágyon, dagadó selyem parnák között ragadta meg a király figyelmét. Midőn perczekig leste az apróság nyugodt álmát, édes mosolyát, Bumberdónak intett, hogy járuljon közelebb.

— Ugy-e bár az alvó gyermek mellett angyalok virrasztannak, Bumberdó?

— A mennyiben vissza tudok emlékezni csöpörődő voltomra felség, azt vélem igen! — válaszolt a tanácsos.

— Ugyan kérem, egy kissé halkabban! az ilyen apróságnak könnyű az álma, meg föl talál ébredni. Gyermek álmát zavarni pedig bűn számba megy. — De a nevelőnőt nem látom sehol Bumberdó! Pedig tudattam vele, hogy itt Bimbó szobájában önnel együtt fölkeresni fogom.

Egyes hangok, melyek a szoba valamelyik szögletéből hangzottak, egyszerre mindkettőjük figyelmét oda terelték, és kutatva rá is akadtak Kalaminkára, a ki a fejét tenyerébe hajtva mély álomba

merülten ül egy piros bársonyos pam-lagon.

— Itt a delikvens! — szölt a király. — Vallatni volt szándékom, de hallottam valahol, hogy az álom fölér néha egy rakás vizsgáló biróval. Én szívesen átengedem néki a tisztet. Halljuk!

Kalaminka álmában nyugtalanul izgett-mozgott ülő helyén.

— Ne... vigye... el kérem... a hercezet! Így szólalt meg ismét. — Nagyon... a szívemhez nőtt... nélküle... élni sem... tudok... Gyönyörűségem... és mindenem... mosolya üdvöm... és szemébe ha... nézek... a menyorszsgot... látom... ragyogásával... és... fényével.

Elhallgatott.

— Vajjon ki lehet az az álombeli gízgaz, a kitől gyermeket félti? — kérde a király.

— Fogalmam sincs róla felség! — válaszolt Bumberdó a legártatlanabb gesztus kíséretében.

— Csend, ismét beszél!

... Ön gonosz... tréfát... üz velem... tanácsos... ur! És... milyen... könnyelműség... oda... ültetni... a királyfit... az árok... szélére... Vigyázzon... az isten... szerelméért... bele... esik... jaj!

Zokogott, azután föleszmélt és föl-váltva hol a királyra hol a tanácsosra bámult, a kik szótlánul mereven álltak egymás mellett.

— Felség! — szölt Kalaminka teljesen felocsudva és a király lábai elé borult.

A király fölemelte és nyájasan jegyzé meg.

— Nyugtalan álma volt! Mintha tartott volna tőle, hogy Bimbót elrabolják. Ugy látszik — a tanácsos urnak is jutott benne némi szerep! — Gratulálok tanácsos ur! Reménylem azonban, hogy az álom csak álom volt!

— Nem — egészen felség... szölt Bumberdó!

— Hogy, hogy?

— Elnézésért esedezem felség, hogy alkalom hijján, nem jelenttem felségnek délutáni kirándulásomat.

— Nos? — sürgeté a király.

— Hogy magamnak is egy-két vidám perczet szerezzek, a malom árokhoz vittem a fenségét a hol csevegés közben halat horgásztunk.

— És én — szölt Kalaminka — ha vissza emlékszem kétségbeesett állapotomra, midőn Bimbót sehol meglelni nem tudtam és kiáltó hangomra sem felelt, most is borzadály fog el. Még egyszer átélni mind azt a kint és szenvedést képes se volnék talán.

Izgatottan fordult a király Bumberdó felé.

— Tanácsos ur! Legyen szíves olyan vidám perczeket más módon és máshol megszerezni, mert...

— Felség szölt Kalaminka letérdelve — én vagyok a bűnös, és én esedezem

bocsánatot. Ezer szerencse, hogy a tanácsos ur arra járt, különben a királyfi más idegen kézbe is kerülhetett volna az én könnyelműségem miatt. Tudni illik, ott a fa alatt, a hova pihenni tértem . . .

Kalaminka pirulva sütötte le szemeit.

— Nos? faggatta a király.

— Elaludtam!

A király mosolygott.

— Egyéb semmi sem terheli lelkiismeretét?

— Isten látja lelkemet, semmi! És hogy felséged is tud erről az esetről, szinte megkönnyebülve érzem magamat.

— Én is! jegyzé meg a király. Nos Bumberdó, ön egy nagy szerencsétől esett el! Kárpótlásul és kegyelem jeléül ön legyen az első, ki hódolatát nyilvánítja majd a királyné előtt.

X.

Mintegy varázsütésre megnyílt a nagy szárnyas ajtó, mely fényesen kivilágított tágas terembe szolgált.

A terem közepe táján rögtönzött oltár körül csillogó egyenruhás urak, főpapok ünnepi misézőben és egy sereg diszruhás apród csoporsultak.

— Királyném! — szólt a király Kalaminkának karját nyujtva — szerencsém, hogy így jutalmazhatom meg azokat az érdemeket, miket fiam nevelése körül szerzett és boldogságom, ha nem csak az én óhajom folytán, de szíve sugalmából követ az oltár elé . . .

Bumberdó kissé megnőtt orral bár, de végig nézte az ünnepélyes szertartást és annyit a hálószobából is érkezése volt meglátni, hogy az igéző szépségű Kalaminka mellett jól fest a daliás király, és hogy mindkettő arczáról szinte sugárzik a boldogság.

Furcsán esett, de megesett.

Lemondás.

A csók még éget, melyet élve szittam,
Még érzi ajkam tüzes ajakadat,
Szemed még látom mélán függni rajtam,
Még hallok zengni édes szavadat,
Szerelmi vallomásod cseng fülemben,
Erzem karomon még rezgő karod,
És óh! a vér is hűledez eremben;
Szíved te mégis másnak adhatod?

Emlékszel, egykor könyvek közt esengtél,
Hogy esküdjek örök hűséget én.
A természet volt, a nagy ég a szentély,
A mely előtt ez esküm létevé.
Aztán te esküvé, szent tűz szemedben,
A jelenet minket úgy meghatott,
És óh! a vér is hűledez eremben:
Szíved te mégis másnak adhatod?

S ha pajkosan még gyermekmódra játsztunk
S futottunk a mezőkön szüntelen,
Miglen fáradtan nyugalomra vágytunk
Te itt pihentél, itt a keblemen.
Öleltük egymást édes szerelemben
És boldogságban tölténk nap napot.
És óh! a vér is hűledez eremben:
te mégis másnak adhatod?

Am jó! hisz Isten is tán úgy akarja
Árván maradjak ez a végzetem.
Tán jobb reánk nyugalmunk megzavarva,
Minek is nékem már a szerelem.
A boldogság nem illet engem többé,
Csalfán veled most ő is elhagyott.
Szívembe zárlak s ott élsz majd örökké,
S te szíved immár másnak adhatod.

Redfield Richárd.

Erdőben.

Tölgyek védő árnya alatt
Erdőszélben fekvő hanyat
Hallgatom a dalos madárt,
A mely ágról ágra szállva
Bezengi a méla határt.

Körülettem a vad rózsza
— Mintha vércsepp esik óra —
Tarka piros virágaival:
Egészen egy színes táborn
Lepkét, méhet magára csal.

Tarka gyíkok és bogárcák
A harasztot beturkálják
Éz aztán a nyüzsgő élet!
Látva így a természetet
A szívem is szinte éled.

És sokáig nem nyughattam,
Mert szívem a hogy dobban
Lángot érzek ereimben:
Szeretetre tanítani
A természet mester ebben!

S az erdőbe beljebb menve
Telt szívemtől térdre esve
Imádlak forrón téged:
El nem muló szépségedért
Órök élet: oh természet!

Firnstall Károly.

Ibolyka.*)

Irta: Molnár György.

Mint pázsitos rét zsenge szálai közt
a szerény kis ibolya, úgy virult föl
Ibolyka is az élet tarka mezőjén. Ah,
de tavasz csókjától illetten, szüzi
keblében a szerelem tüze gyulladt, s
mosolygó kék szeméből a habzó élet
csapongó mómora után való vágy és
szomj csillogott ki.

Órült ennek-annak, — mindennek,
ami a forगतagos életben szédületesen
kerengett körülötte. Lepkék raja szállt
és lejtett kecses imbolygással szüz
keble fölött, hamvas csókot hintve
eperajkára. E játszi enyelgésekre, sze-
mérmes pir, — bibor színben ömlött
el gömbölyű arczán, melynek alabas-
trom hófehérén a szenvedély kicsatta-
nása átlátszóan lángolt.

Nem hesselte el magától a lepkéket,
— szegény, nem tudta, hisz ő csak
parlagon nőtt fel, se oktatást nem ka-
pott, — hogy az élet lepkéi, — a
szárnyatlanok is — a mig villi tán-
czot járnak körülötte, ártatlan kelyhé-
réről a mézet szívják el s aztán me-
gest más virágra szállnak.

*) Az elhunyt művész kéziratí hagyatékából.

Az élet külső benyomásainak ösztön-
szerü sugallásától vezetve, a mint így
akarát erővel sem birt, az élet becsé-
nek és valódi szépségének tudatára,
— az igazi boldogság ismerésére sem
tudott fölemelkedni.

Szegény, szende kis Ibolyka! . . .
Anyját az élet dermesztő hidege el-
üzte oldala mellől, — az anya más
édes gyermekek mellett mostohává
lön! . . .

Ibolyka így a zefír lágy imbolygá-
sára is keble zihákolásával felelt, és
a zefír hangos szellővé vált, hogy
Ibolyka szerelmes szívéből rezgő hau-
gokat csaljon ki.

Szegénykét, a csapongó élet viha-
rától nem földte el védő családi tűz-
hely, csábos kalandor, mint tövises
vadrózsa, mézes szókkal megejtette s
aztán menyasszonyul hűtlen elhagyá.

Ibolyka gyönyörben uszó kék szeme,
bibor pirban égő arca, mint hajnaltól
tündöklő égboltozat és csillagok oszla-
dozó fénye halványult, majd elherva-
dott, és végre igen is korán megölte
a bánat!

Ősszel.

Borus őszi idő járja,
Lomb, levél lehullva már,
Ködbe bujt a napsugára,
Ködbe bujt a láthatár.

Csend uralg a pusztta tájon,
Csend honol köröskörül:
És a szív, hogy úgy ne fájjon
Szebb jövőbe elmerül.

Oh, te szív, kit annyi vágyak
Éjjel-nappal gyötrenék;
Selyem, pelyhes, puha ágyad
Lesz-e majdan oh nekéd?

Lesz-e majdan, aki téged
Bájdalával ringat el:
S hangjaidra fel feléled
Egy igaz, egy hű kebel.

Bánatos bus napjaidra
Felderül-e még az ég?
Dalt csattogni lombjaidra
Vig madárka szál-e még? —

— Ah! ne alkoss szebb jövődöt,
Híu ábrándképeket,
Megtanultad ismerni őt,
Sorsunk mikép hiteget.

Vágyok tengerén ne járjon
Kicsiny sajkád oly sokat . . .
Ritkán teljesül az álom —
Az is gyakran kárhozat.

Mithray.

Dedicatio.

Ha verseim közt viditót találtok
Nyiljék mosolyra, nevetésre szátok.
Ötlet, humor, mi bűnak sirját ássa,
Szesélyes véletlennek alkotása.
De el ne higyjétek szavam, ha lautom
Elkezd beszélni méla, borus hangon:
Merengő alkony . . . édes itju álom . . .
— Az ihtetséget én csak affektálom!

Szelley Oszkár.

Szerelem.

— Zoláskodás. —

Zolára mondom, van egy marékra való poézis ebben brutális, nyers szerelemben, mely piszkos rongyokban kitánczol az utcára. A való élet lennt a sárban. Ott romba idytl, mely fakad az utczák éjjeli életéből: sötétben, mint a bűn.

S mikor az éhes, de szerelemtől részeg mezitlábos Romeo és Julai kicserepedett, husos szája összeér: a szín-üzüst poézis iskolátlan, de egészséges hangja cseng a czuppanó csókban.

Oh, Zóla, minő friss anyag ez. Mester, való igaz, hogy a te hived, a kik lennt a sárban s a penészes odukbán olyan nagy gyönyörrel turkálnak s kellemetlen büzzel árasztják el az irodalmat. Szó sincs róla: levetkeztetik az életet szüz anya meztelenre, a mi mind-össze nem nehéz dolog: az engedelmes hősök nyakig belesüppedtetnek a mo-csárba, de ezenközben a te tanítványaid, mester, ugy felkavarják a po-csolyát, hogy „az életből meritett re-gényeik“-ből csak egy pöfög a büz.

A vad, nyers élet rut, alaktalan kinövéséből, miket a szenvedélyek meggyülemlesztenek, ki kell bontani a poézist, mint a nehéz sziklatömegeből a piszkos salak közt rejtőző parányi aranyszilánkot. Aztán felolvasztani az írásművészet kohójában. Belátjuk mester, ehhez csak te értesz ragyogó művészettel. . .

Az éjszaka kidobálja az alakjait az utcára. Amott a hid alatt, melynek oszlopos csarnokában homok-ágyakon rongyos kompánia éleződik, egy nagy csomó a kiszögélő sarok sötétségébe burkolózva énekel.

Lányos, csengő hang. A melódia bánatos, a szöveg pedig arról szól, hogy megfogadta a szeretője, hogy nem iszik több pálinkát. Hanem inkább szereti majd igazán.

A hideg, vontatott, nyújtott dallamba mely visszaverődik a hid boltozatáról, beleszővi a homokon fetregő leány a légyottra várt legény szerelmi esküjét. S mindene a csavargó Juliának ez. Esküje a csavargó Remeónak, hogy nem iszik több pálinkát, hanem csak őt szereti.

S a sötétség egyszerre elődobja a meztelen mellü, nagyfejü, izmos mezitlábos Romeót.

A tépett ruháju, vörös legény, mint az üldözött vad, néz vissza s beszökkik nagyokat fujva a hid alá. . .

- Agnes! Hörgött és lebukott.
- Itt vagyok, huzódjál közelebb.
- Ne, ne olyan közel, he!
- Agnes, eltaszítasz?
- Pálinkát ittál! Féltre a száddal!
- Nem ittam?
- Mert szaladtál?

A csavargó domboru hatalmas mel-léből rekedt röhögés tört ki:

— Loptam. . . Jól megkergettek.

S a leány felé nyújtotta ki kérges, göröngyszinü kezét.

Visszahajolt a csavargó Julia. A hold megmutatta a legény képét:

Sovány, rut, homokszinü arcz, nagy püffedt kezek.

A leány a legény kezéhez kapott s aggodalmasan megszólalt:

— Csakhogy itt vagy. Huzódjál idebb eltakarlak!

A tolvaj végigfekteti nagy, vörös fejét a leány lábain, mint a hü eb, mikor a gazdája czirógatja s felfogatja a szemét.

— Eszem az istenedet, nézd, nézd, mit hozott neked Andris.

Az erős, piros képü leány átfonta a karjával a tolvaj nyakát.

— Mi az? Az enyém?

A legény elkezdett mászni a homok-ban és odakuszott egészen a leány oldalához:

— Ágnes, kihallgattam, mit álmod-tál mikor a zsákolástól elfáradva az éjjel itt elaludtál.

— Kihallgattad? Bolond vagy András hol volt a vacsorad?

— Sehol. Még nem ettem. Dolgom volt, mondom. Az álmod után jártam.

— Ne bolondozz hé! Az álmod után?

— Az hát! Lestem az álmodat s hallottam, a mikor megszólaltál. Hoz-zám beszélte.

— Aztán mit?

— Arany keresztet kértél hé! töl-lem?

A leány éktelen rikoltásban tör ki és ellöki a legényt.

— Andris!

A rongyos, meztelen lába csavargó fékezhetlen vad szerelmével csavarja magához a rut leányt.

— Ne, ne lökdöss hát te, én' keselyüm mondtam ugy-e, ha szeretsz, az álmod is teljesitem, ha szép.

A leány élénken ficzánkolt a legény karjában.

— Andris!

— Nézd, itt az álmod. Nesze, itt van!

— Mi ez? Tapogatja a leány a sötétben.

— Az arany kereszt. . .

S mikor az éhes, de a szerelemtől részeg mezitlábos Romeo és Julia kicserepedett husos szája összeér, a színezüst poézis iskolátlan, de egészséges hangja cseng a czuppanó csókban.

Békefi Antal.

Dicsőség

Hogy meg nem unok annyi dőre harcztot, S mutatni mellé egyre büszke arcztot, Hogy nem pihenve gyötörő küz.lelemben, Szünetlenül tör fölfelé a lelke: Arany dicsőség lángoló sugára Eljössz-e egykor, homlokomra szállva?

A gondolat már megkinozza lelke: Elveszni észrevétlen a tömegben; Siromra nem tesz senki máid virágot, Hol én haladtam, bús feledés jár ott, S amit tevék, csak romjai hevemek, Sötét fedőül megvettek nevemnek.

Miért születtem volna a világra, Ha nem hevitne hir, dicsőség vágya? Miért a küzdés' mért örök reménység, Ha meg nem érem, hogy beteljesedjék? Arany dicsőség lángoló sugára Derülj fel egykor, homlokomra szállva!

Oh mert az élet boldogsága nékem Nem ott terem a hitvány földi élvben; Muló gyönyört nem szomjuhozza ajkam, A fény, a pompa eltűrhet miattam; Koldus szegénység sorvaszsa bár éltem, Csak te dicsőség, te ragyogd be fénynyel

Reményeimnek légy jutalma, bére, Nyujts balzsamot a vérző szív sebére; S mit el nem értem annyi türelemmel, Mit el nem értem annyi küzdelemmel; Miért szívem soká csengve vágyott: Add meg neki az üdvöt, boldogságot!

Halász Gyula.

FEJTÖRŐ

Képtalány.

S Z Á M R E J T V É N Y.

SZIGETI KÁROLYTÓL.

- 4, 44, 32, 30, 6, 25, 26, 15, 9, Remek hősköltemény.
- 18, 49, 61, 55.
- 17, 21, 19, 50, 9, 31, 76. Magyar királyné volt.
- Igy hívták az Árpád kora-beli papokat.
- 14, 59, 64, 45, 48, 72.
- 63, 65, 44, 12, 2, 36, 59, 60. Spártai hős.
- 39, 40, 3, 16, 69, 10, 59, 63. Re-tentetlen hadvezér.
- 9, 48, 1, 29, 64, 31, 78. Róma egyik alapítója.
- 6, 24, 13, 60, 74, 55, 56. Csatahely 1848-ba i.
- 41, 43, 81, 79, 36, 37, 19. Indiai tánczosnő.
- 33, 34, 22, 72, 28, 59, 66, 7. Irodalmunk jelese
- 57, 10, 49. Neves fővárosi műépítész.
- 68, 62, 9, 67, 53. Tó hazánkban.
- 46, 51, 47, 8, 78, 26. Évszak.
- 5, 11, 54, 73, 20, 76. Mezei állat.
- 58, 77, 63, 80, 44, 1, 75. A muzsák egyike
- 35, 21.
- 52, 23, 32, 27, 38. Hasznos ásvány.
- 42, 82, 81. Indulatszó.
- 70, 71. Két magánhangzó.
- 1—82. Tóth Kálmán egy szép köl-teményének két sora.

A mult számban közölt talányok megfejté-e:

A képtalányé:

A társaság neveli az embert.

A Számrejtvényé:

Egy pint bor mellett ül Tamás a csapszékben. Tamás, az öreg csósz, Hajduböszörményben.